

Závěrečná zpráva projektu podpory Housing First v ČR

Souhrn zjištění, materiálů a expertů, které se osvědčily v rámci skupinové i individuální podpory včetně dobrých praxí a doporučení z expertních Hubů pro český kontext

Financováno
Evropskou unií

 Platforma
pro sociální bydlení

"I can't make them anything, all I can do is show them I care and make a relationship." ("Nemůžu kohokoliv přimět cokoli dělat, jediné, co můžu dělat, je ukázat jim, že mě zajímají, a budovat vztah.")

V letech 2023–2025 realizovala Platforma pro sociální bydlení projekt, jehož hlavním cílem bylo podpořit a posílit týmy uplatňující principy Housing First (HF) v České republice. Projekt neusiloval jen o zvyšování odbornosti, ale také o budování komunity praxe, kde si týmy vzájemně předávají zkušenosti a společně hledají řešení. Záměrem bylo vytvořit živou síť, která bude fungovat i po skončení financování projektu. Zpráva shrnuje klíčová zjištění, vytvořené materiály a expertní doporučení, která se v průběhu projektu osvědčila.

Toto dílo „Závěrečná zpráva projektu podpory Housing First v ČR“ je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese [CC BY 4.0 Právní ujednání | Uveďte původ 4.0 Mezinárodní | Creative Commons](#).

Shrnutí doporučení pro budoucí spolupráci a podporu HF týmů

- Pokračování a udržitelnost podpory:
 - zaměření na ještě další rozvoj Housing First přístupu a jeho principů v České republice
 - podpora vzájemného učení a síťování, výraznější zapojení samotných HF programů do podpory
 - dlouhodobé budování vztahů a důvěry mezi týmy, vytváření české Housing First komunity a propojování s dalšími národními HF platformami a komunitami
- Udržitelnost Housing First programů - zajištění finanční udržitelnosti a dalšího fungování HF a rozšiřování programů
 - vzájemnou spoluprací mezi HF týmy vytvářet skupinu s advokačním potenciálem pro systémové ukotvení HF přístupu, která zároveň soustavně pracuje na doložení účinnosti a efektivity HF přístupu v ČR
 - podpora při síťování s dalšími organizacemi, obcemi a při vytváření koalic spolupráce a koordinace na lokální úrovni
 - podpora a spolupráce při komunikaci s pronajímateli
 - podpora a spolupráce při fundraisingu a hledání nových cest financování HF programů nebo jejich částí

“You may have good pilot projects, but if you want to change things permanently, you have to put it on a national level.” (Juha Kaakinen, Y-Foundation)

- Hodnocení věrnosti původnímu modelu HF a škálování programů
 - zasazování Housing First do celého systému Housing Led programů
 - škálování programů podle cílových skupin a jejich potřeb, vytváření specifických programů pro různé cílové skupiny, ukotvení HF programů vedle nebo v rámci současných sociálních služeb nebo jako nadstavba asistence v rámci zákona o podpoře bydlení
 - pravidelné hodnocení věrnosti (fidelity) a podpora rozvoje HF programů a jejich týmů dle výsledků hodnocení
- Zahraniční inspirace - pro budoucí rozvoj a podporu HF programů je klíčová spolupráce a síťování s podobně zaměřenými zahraničními organizacemi, sledování moderních trendů a inovací, porovnávání programů a výměna zkušeností z každodenní praxe HF týmů.

Podpora Housing First v ČR v rámci skupinových setkání (Hubů)

Cílem pravidelných skupinových setkání bylo zaměřit se hlouběji na různá témata vztahující se ať již k jednotlivým pozicím v týmu, k práci se specifickou cílovou skupinou nebo k různým expertním tématům. Na základě mapování mezi realizátory jsme rozdělili setkávání do čtyř tematických skupin - viz níže. Cílem bylo se v jednotlivých skupinách potkávat pravidelně a flexibilně reagovat na případné změny v potřebách realizátorů HF programů. Formáty, stejně jako témata a účastníci setkávání byly různé - online semináře, sdílecí setkání, otevřené síťovací setkání, workshop či kombinace přednášky a sdílení. Témata setkání vycházela z podnětů a poptávky mezi samotnými realizátory.

<u>Téma</u>	<u>Skupina (Hub)</u>
Dávky, procesování plateb a spolupráce s úřady práce	Bydlení
Práce s informacemi od klienta a vztah klienta s pracovníkem	Bydlení
Kazuistický seminář: sousedské vztahy	Bydlení
Kazuistický seminář	Bydlení
Akreditovaný kazuistický seminář: Proces oddlužení a jeho dopady na život klienta	Bydlení
Door management	Bydlení
Kazuistický seminář: Hromadění	Bydlení
Kazuistický seminář pro klíčové pracovníky	Bydlení
Kazuistický seminář	Bydlení
Nová dávka státní sociální pomoci	Bydlení
Kazuistický seminář pro klíčové pracovníky	Bydlení
Úvod do motivačních rozhovorů	Recovery
Práce se samotou	Recovery
Úvod do motivačních rozhovorů - speciál pro organizaci Romodrom	Recovery
Plánování zaměřené na člověka aneb Individuální plánování trochu jinak	Recovery
Kazuistický seminář pro peer pracovníky a pracovnice	Recovery
SPONDEA: Domácí násilí	Recovery
HF4Y - Heidi Walter follow up online workshop	Recovery
Krizová intervence a komunikace	Recovery
Technologie v práci s klientem	Rozvoj
Péče o tým	Vedení
Komunikace a propagace Housing First a sociálního bydlení	Vedení
Dvoudenní setkání vedoucích HF týmů (Žďár nad Sázavou)	Vedení
Online setkání vedoucích HF týmů	Vedení
Dvoudenní setkání vedoucích HF týmů (Luh u Čími)	Vedení

Projekt vnesl do práce týmů systematické hodnocení věrnost původnímu modelu Housing First a v rámci výše zmíněných setkání a paralelní individuální podpory podpořil vzájemné učení jednotlivých týmů. Ze všech aktivit vzešly cenné poznatky a doporučení pro rozvoj týmů.

Komunitní učení a síťování

Skupinová setkání potvrdila nezbytnost vzájemné podpory a sdílení zkušeností a to nejen v rámci předem jasně daných témat, ale také nezbytnost vytvářet široce otevřený prostor pro sdílení různých aktuálních témat, kde si obsah vytvářejí sami účastníci setkání. Ukázalo se, že týmy se potýkají s podobnými výzvami a hledání společných řešení je velmi efektivní.

Praktická doporučení pro týmy:

- Aktivní účast na setkáních: Využívejte tato setkání k navazování kontaktů, sdílení dobrých praxí a řešení konkrétních problémů, které vás trápí. Přicházejte s vlastními tématy, které můžeme společně řešit, pojmenovávat, prosazovat.
- Využívání externích expertů, kurzů, průběžné vzdělávání
- Spolupráce s obcemi a kraji, dalšími realizátory - síťování pro vzájemnou spolupráci a rozvoj i pro případné společné advokační aktivity
- Specifická témata a výzvy do budoucna
 - Udržitelné financování a systémové ukotvení Housing First programů v ČR
 - Rodiny s dětmi jako specifická cílová skupina Housing First a další cílové skupiny
 - Evaluace programů a participativní evaluace
 - Peerství v Housing First týmech - praktické ukotvení peerské pozice v týmech, vzdělávání aj.
 - Rozvoj programů na základě výsledků hodnocení věrnosti původnímu modelu

Fidelity hodnocení a praktická doporučení pro týmy

Hodnocení věrnosti (fidelity assessment) původnímu modelu (nebo také principům) je důležitou součástí politiky založené na důkazech (evidence-based policy). Jde o nástroj sloužící úspěšné implementaci intervence a nástroj učení, jenž umožňuje zlepšení intervence, resp. dosahovaných výsledků. Výzkum prokázal, že programy, jež vykazují vyšší věrnost původnímu modelu PHF, dosahují lepších výsledků, ať už jde o udržení bydlení, kvalitu života nebo užívání návykových látek (Gilmer a kol. 2014, Davidson a kol. 2014 a Goering a kol. 2016).

Hodnocení věrnosti původnímu modelu Housing First u deseti Housing First týmů/projektů bylo součástí projektu podpory Housing First programů a níže přinášíme doporučení pro týmy vyplývající z tohoto měření.

Doporučení v doméně Proces a struktura zabydlování

- zajistit jednáním/rozvíjením vztahů s pronajímateli větší možnost výběru bytů (a susedství, kde se byty nacházejí) pro účastníky (k tomu může pomoci rozšíření zdrojů bytů prostřednictvím zapojení více vlastníků,
- nezaměstnávat pracovníka na pozici sociálního realitního zprostředkovatele (popř. bytového specialisty) pouze v počáteční fázi projektu (kdy se předpokládá zabydlování účastníků), ale po celou dobu realizace projektu na dostatečně velký úvazek,
- zajistit pro účastníky větší možnost výběru nábytku a dalšího vybavení bytu,
- zřídit krizový fond, který by v krizových situacích (neočekávané neschopnosti hradit dočasně náklady na bydlení) vypomohl účastníkům a předcházel tak riziku ztráty bydlení.
- snažit se zkrátit dobu od zařazení do programu po nastěhování tím, že se lidé nabírají postupně v menším množství (a ne najednou hromadně na začátku projektu)

Doporučení v doméně Oddělení podpory a bydlení

- umožňovat zabydlení v jiném standardním bytě (poskytovat „druhou šanci“),
- poskytovat podporu účastníkům, kteří o bydlení přijdou, v potřebné intenzitě a na základě HF principů alespoň po 90 následujících dnů.

Doporučení v doméně Filosofie služby

- absolvovat výcvik motivačních rozhovorů a zavést techniku do každodenní praxe,
- vzdělávat se v oblasti harm reduction,
- rozvíjet techniky individuálního plánování (a specificky zvážit vzdělávání v plánování zaměřeném na člověka, resp. přístupu založeném na silných stránkách),
- zvážit zavedení plánovacího nástroje Wellness Recovery Action Plan (WRAP),
- absolvovat kurz krizové intervence,
- vzdělávat se v oblasti trauma zohledňujícího přístupu (TIC) a zavádět přístup do praxe programu.

Doporučení v doméně Šíře služeb zajišťovaných programem

- rozvíjet přístup ke case managementu,
- zaměřovat podporu více na zotavení (v širokém slova smyslu), sociální integraci a celkové zlepšení kvality života,
- vytipovat vhodného „člověka se zkušeností“, jenž je ve fázi vlastního zotavení a zaměstnat ho jako peer-pracovníka,
- zajistit vzdělávání vhodné pro peer-pracovníky,
- zajistit pro účastníky krizovou telefonní linku,
- navázat a rozvíjet spolupráci s místně příslušným Centrem duševního zdraví (CDZ) (nebo komunitním týmem),
- vzdělávat se v přístupu integrované léčby duálních poruch (IDDT)

Klíčová zjištění a dobré praxe z expertních a síťovacích setkání a z další podpory týmům Housing First

Níže přinášíme stručné výstupy z jednotlivých setkání, která vycházejí z přednášek lektorů i ze společné skupinové práce samotných účastníků. Jít do detailů těchto doporučení by bylo nad rámec stručnosti tohoto souhrnu, poskytují však dobrou orientaci v tom, čemu se kolem daného tématu věnovat a jak službu rozvíjet tak, aby byla efektivnější, citlivější k potřebám klientů a udržitelná s ohledem na dlouhodobé fungování týmu.

Téma: PÉČE O TÝM

3 pilíře péče - ZAMĚSTNAVATEL, SLUŽBA, TÝM

ZAMĚSTNAVATEL

- Co může nastavovat, ovlivňovat?
 - flexibilní pracovní doba
 - homeoffice
 - zajištění vzdělávání
 - intervize
- Doporučení:
 - vedoucí je po ruce, když je to potřeba
 - pravidelné supervize
 - výlety na chatu a “krásné dny” (speciální společné dny s týmem, © Mezi proudy o.p.s.)
 - možnost sníženého úvazku

SLUŽBA

- Co může nastavovat, ovlivňovat?
 - nízký caseload
 - dobrá zastupitelnost
 - pracovní postupy a metodiky
 - svižné, strukturované a pravidelné porady s prostorem pro sdílení
 - možnost pracovat ve dvou

TÝM

- Co může nastavovat, ovlivňovat?
 - ochota poradit
 - vzájemná podpora
 - pečující přístup k sobě navzájem
 - otevřená komunikace (bezpečný prostor pro zpětnou vazbu)
 - zájem o sebe navzájem a pečující přístup k sobě navzájem
 - zaměření na silné stránky a úspěchy
 - otevřený aktivismu
 - dobrá znalost problematiky

[Zde odkaz na pracovní dokument z HF partners conference Building successful Housing First teams using a change management approach.](#)

Téma: MOTIVAČNÍ ROZHOVORY

Techniky motivačních rozhovorů lze využívat k posílení vnitřních motivací klientů pro změnu. Zaměřte se na "řeč změny" a oceňujte i malé posuny.

5 ZÁKLADNÍCH PRINCIPŮ

- Vyjadřování empatie
- Rozvíjení rozporů
- Vyhýbání se argumentaci a hádkám
- „Tanec“ s odporem
- Podpora víry ve vlastní schopnosti klienta

5 ZÁKLADNÍCH DOVEDNOSTÍ VYUŽÍVANÝCH V MOTIVAČNÍCH ROZHOVORECH

- Otevřené otázky
- Reflektivní naslouchání
- Oceňování, podpora a potvrzování
- Shrnutí (sumarizace)
- Způsob, jakým předáváme rady a informace

Dobře uplatněné techniky vedou ke klientovým sebemotivačním prohlášením:

- Klient verbalizuje nevýhody současného stavu
- Klient vidí výhody, které mu změna přinese
- Klient se ke změně staví optimisticky
- Klient vyjadřuje zájem změnit se

PŘEDPOKLADY ÚSPĚŠNÉ MOTIVAČNÍ INTERVENCE

- Schopnost empatického naslouchání
- Podpora sebedůvěry klienta, podpora jeho sebedůvěry a přijetí vlastní odpovědnosti
- Porozumění klientově vnitřní motivaci a dílčím silám jeho vnitřního světa
- Bezpečné prostředí, v kterém se klient cítí dobře

ETICKÝ ROZMĚR MOTIVAČNÍCH ROZHOVORŮ

- Respekt ke klientovým rozhodnutím
- Respekt ke klientovu vlastnímu světu a hodnotám
- Respekt ke klientovým cílům
- Práce bez konfrontace s klientem, avšak se snahou, aby klient konfrontoval sám sebe.

TŘI FÁZE MOTIVACE

- Chtít – vidět rozdíl mezi tím, jak to je nyní a tím, jak bych chtěl, aby to bylo
- Být schopen – mít sebedůvěru na to, skutečně změnu provést
- Být připraven – mít potřebné informace, vypracovaný plán změny, vnímat změnu jako
- prioritu

Téma: PRÁCE S INFORMACEMI OD KLIENTA

MOŽNÉ DŮVODY poskytování nepravdivých, částečných nebo překroucených informací

(dle Vince Pert)

- Strach z odsudku nebo následků jednání
- Ochrana sebe nebo druhých
- Problémy s duševním zdravím
- Užívání návykových látek
- Být obětí zneužívání nebo „přehnané“ kontroly
- Dřívější negativní zkušenosti s profesionály/institucemi
- Porozumění světu
- Získání výhody

CO JE MOŽNÉ DĚLAT?

Zaměření na sebe

- posoudit úroveň vztahu,
- nesoudit,
- supervize,
- intervize,
- důvěryhodnost a autenticita pracovníka
- Naštvaní, odpor? – STOP, dát si čas posoudit Pro a Proti

Zaměření na proces

- Povzbuzování silných stránek – posilování vztahu
- Aktivní naslouchání (povzbuzování, objasňování, parafrázování, reflexe – pocitu mluvčího, shrnutí, uznání), zároveň pozor na ošidnost neverbální komunikace

Zaměření na rizika

- pomoc vs. kontrola
- ošetření rizik prostřednictvím technických opatření, např. ohledně sdílení informací (klient ví, jak bude s informacemi, které podává, nakládáno, kdo k nim bude mít přístup a na jak dlouho budou uchovávány)

Téma: PRÁCE S HRANICEMI

Hranice jako nástroj, nebo neukončený proces, který reflektuje potřeby a možnosti klienta.

NASTAVOVÁNÍ HRANIC

- zohledňujeme individuálně možnosti a schopnosti klienta
- reflektujeme v průběhu času
- vždy vědomě
- v souladu s nastavením týmu

PRÁCE S HRANICEMI V TÝMU

- Jasně nastavená pravidla toho, co tým nedělá (ale s možností to měnit / diskutovat)
- Bezpečné prostředí na poradách
- Supervize a intervize
- Hranice týmu vs. hranice pracovníků - hranice v týmu mohou být odlišné od hranic jednotlivých pracovníků
- Transparentní komunikace směrem ke klientům
- Revize nastavení spolupráce a fungování týmu

Téma: PRÁCE SE SAMOTOU

Osamělost znamená, že člověk zažívá nesoulad mezi sociálními vztahy, které si přeje mít a které skutečně má.

CO OSAMĚLOST ZPŮSOBUJE

- Osobní faktory
- Zdravotní faktory
- Významné životní události
- Materiální deprivace
- Diskriminace

DŮLEŽITÁ FAKTA

- Účinek osamělosti na zdraví je srovnatelný ve všech věkových skupinách a u obou pohlaví nedostatek sociálních vazeb zvyšuje zdravotní rizika tolik, jako vykouření 15 cigaret denně nebo jako porucha spojená s pitím alkoholu
- Zvýšené hladiny kortizolu (stresový hormon) ve slinách a moči
- Osamělost je spojována s psychózami a poruchami osobnosti, sebevraždou, Demencí a Alzheimerovou chorobou, depresemi
- Osamělí lidé mají zhoršenou vnímavost svého zdraví

SOCIÁLNÍ PRÁCE

- provádíme sociální práci a posilujeme vztah s klientem
- mapujeme přítomnost, míru a příčiny osamělosti
- pracujeme s preferovanou budoucností
- zvyšujeme klientovy schopnosti kritické (sebe)reflexe

Nástroje: Dokonalý den, Profil na jednu stránku, Šest dimenzí pozitivního zdraví

SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI

- posilujeme sebeúctu, sebedůvěru, sebevědomí
- posilujeme specifické dovednosti
- vzpomínáme na zapomenuté dovednosti a rozvíjíme je

Nástroje: Pozorování draka, Přerámování

ROZŠIŘOVÁNÍ SÍŤE

- rozšiřujeme síť vztahů

Nástroje: Kruh vztahů, podpora vztahů se sousedy, Hledání partáků

... A NIKDY NESPĚCHÁME!

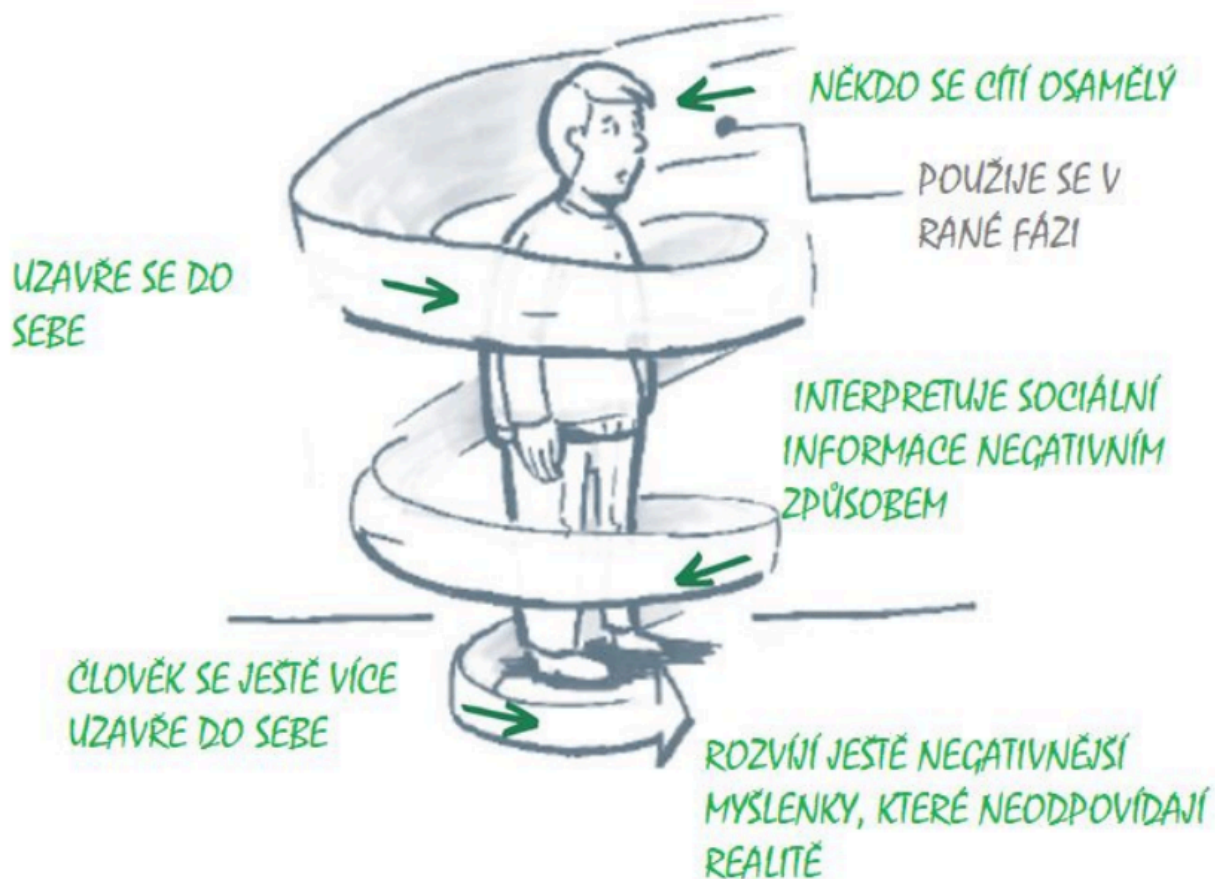
Další nástroje na <https://protiosamelosti.cz/>

1

2

3

SPIRÁLA OSAMĚLOSTI

Téma: NÁSILÍ V BLÍZKÝCH VZTAZÍCH

(Zápisky ze semináře organizace SPONDEA)

8 z 10 lidí, kteří se dopouštějí násilí zažilo v dětství násilí na vlastní kůži nebo byli jeho svědky

PŘÍKLADY RIZIKOVÝCH FAKTORŮ, KTERÉ ZVYŠUJÍ PRAVDĚPODOBNOST NÁSILÍ

- vlastní zkušenosti s násilím
- zanedbáváním a zneužíváním z dětství
- alkoholová nebo drogovou závislost u rodičů
- aktuální finanční a sociální situace rodiny
- aktivní užívání alkoholu a dalších návykových látek

PROČ JE NÁROČNÉ ODEJÍT Z NÁSILNÝCH VZTAHŮ?

- Finanční a materiální problémy
- Nemají kam odejít
- Strach z pomsty
- Strach z reakce okolí – „nikdo mi neuvěří“
- Výhrůžky – „seberu ti děti, budou tě mít za blázna, zničím tě, ...“
- Snaha udržet rodinu pohromadě „kvůli dětem“
- Odsuzující argumenty od rodiny a přátel
- Neuvědomují si, že to, co zažívají není v pořádku a jde o násilí
- aj.

CO JE MOŽNÉ DĚLAT?

- Intervenční centra
- Policie ČR, možnost vykazání
- Soudy a předběžná opatření
- Spolupráce s dalšími institucemi - OSPOD, školní psychologové, školy, azylové domy a ubytování, pracoviště poskytující psychologickou péči, jiné organizace poskytující soc. služby (SAS, adiktologické služby, ...), organizace pracující s tématem násilí

Klíčové je budování bezpečného prostředí, citlivý přístup a konzultace s odborníky. Důležité je mít také připravené tzv. "safety plány" a mluvit s klienty a klientkami o tom, co chtějí, aby se dělo.

Téma: HOUSING FIRST PRO MLADÉ DOSPĚLÉ A PŘIROZENÁ PODPORA

Zápisky z online setkání s Heidi Walter 13. března 2025

Plánování s mladými dospělými jako klienty HF programů:

- měli bychom vědět, že to vždy bude složité, plány mladých lidí se často mohou měnit a často se může dít něco nepředvídatelného
- připomínat, na čem jsme se společně domluvili
- být tu pro ně, pokud chtějí dělat změny
- mluvit, o tom, že se něco neděje, tak jak jsme spolu plánovali, ale nesoudit
- informovat o tom, co se může stát, když se nějaké plány nedodrží, nestanou, ale ubezpečovat, že pokud své plány a nápady chtějí měnit, jsme tu pro ně
- vždy komunikovat a plánovat společně

Práce s komunitou, navazování vztahů:

Příběh:

Mladá účastnice našeho HF4Y programu byla na detoxu. Vždy, když měla chuť na drogu, pekla. Jednou mně jako své sociální pracovníci volala, že má krizovou situaci - že nemá vajíčka a nemůže péct. Nejdřív jsem jí říkala, že to není úplně krizová situace, ale za chvíli jsem pochopila, že vlastně ano, protože pokud nebude péct, hrozí, že si dá znovu drogu. Řekla jsem jí tedy, ať si jde půjčit vajíčka od sousedů. "Zbláznila ses? Dyť mě zastřelí nebo něco," říkala mi. Krátce jsme spolu o tom mluvili a nechala se přesvědčit, že tedy půjde, ale ať zůstanu na telefonu, kdyby se něco dělo. Sousedí jí nejen půjčili vajíčka, ale pozvali jí krátce domů. Klientka byla velmi překvapená, postupně spolu navázali vztah, nebyli dobří přátelé, ale znali se, pozdravili se na ulici, prohodili pár slov a ze strany sousedů už nepadali žádné stížnosti, protože ji znali a respektovali.

- současní mladí lidé si nechodí půjčovat věci k sousedům, všude jsou nonstop obchody nebo si mohou vše nechat dovézt, ale přicházejí tak o navazování velmi bazální důvěry v sousedství, nějakých základních vztahů
- je na nás, abychom takové vztahy podporovali - vysvětlovali, proč je dobré nenechávat před domem odpadky, proč je fajn si se sousedy někdy popovídat, při nastěhování přinést kytku nebo bábovku
- čím více budou mít mladí lidé tyto vztahy navázané, tím méně managementu sousedských sporů a door managementu budou muset HF programy dělat
- buďte kreativní ve vymýšlení způsobů jak propojovat lidi v komunitě, vytvářet příležitosti k seznámení se, k potkávání se → př. z organizace Portavita - za tímto účelem chtějí vytvořit komunitní centrum, kde budou mít lidé příležitost se potkávat
- důležitá otázka do HF týmů, na kterou se Heidi ve svém týmu ptá každý týden (místo počtu schůzek, počtu plánů atd.): "Kolik času jste strávili budováním vztahu s klienty?"
- je důležité starat se o to, aby děti klientek chodili do školy, je důležité vyřídít dávky, ale stejně důležité je budovat vztah, budovat důvěru a navazovat své klienty a klientky na lidi, kteří jsou pro ně důležití.

Odmitání pomoci, návštěvy adiktologa, terapie atd.

Jak přimět klienta/klientku, aby šel na terapie nebo vyhledal nějakou podporu?

- Kdo nás dokáže přimět, abychom šli na terapii, vyhledali pomoc? - partner*ka, blízký přítel, někdo, kdo ve mně věří, nejen jeden člověk nebo i nikdo → důležité opět budovat vztah, důvěru a navazovat na lidi, které jsou pro klienty a klientky důležité
- nedokážeme nikoho přimět, když nebudou chtít jít a nebudeme s nimi mít vztah
- zdůrazňovat přínosy
- zdůraznit dobrovolnost a to, že to mohou jen zkusit
- jsme pouze profesionálové, nejsme příbuzní, většinou nejsme nejbližší osoby, pokud klient potřebuje pomoc, nesnažme se mu nahradit rodinu a nejbližší, ale berme to jako příležitost navázat je na jejich nejbližší, obnovit vztahy.

Příběh:

Jeden klient - mladý člověk, 22 let, který užíval fentanyl, chodil do Drop-inu. Opakovaně se ho zde pracovníci ptali, jestli chce pomoci, potřebuje podporu. Po dvou letech takového pravidelného chování jeden den přišel a souhlasil, že by šel na detox. Všichni zaměstnanci zpanikařili, nečekali to a začali řešit, kdo ho vezme na vstupní schůzku. Zjistili, že jeho nouzový kontakt je jeho matka. Nikdo s ní nikdy nemluvil, ale zavolali jí. Rozplakala se a vyprávěla, že už 2 roky čeká, až jí někdo zavolá, že její syn chce pomoci. Odstěhoval se před roky, protože rodina měla ještě další mladší sourozence a matka nechtěla, aby bral drogy a ostatní děti nacházeli stříkačky. Nechtěla, aby se odstěhoval, chtěla mu pomoci, ale on odešel. Placení profesionálové z Drop-inu byli v tomto případě příležitostí znovu navázat vztah se svými blízkými.

Hranice mezi podporou a kontrolou?

- Harm reduction: budovat především důvěru mezi pracovníkem a klientem - nesoudit, přijímat, nemluvit o tom, že to, co klient dělá je špatně, ale ptát se PROČ (zvědavost je skvělý nástroj) nebo Jak se cítí? Jak co jim pomáhá?, budovat důvěru v to, že se může svěřit a pracovat se svojí situací, jak bude chtít.
- “Kdykoliv jste připraveni, jsem tu pro vás”
- Mít připravenou profesionální pomoc a “safety plan”

Existuje v Kanadě pro mladé lidi nějaké přechodné bydlení či nějaký model dostupného bydlení?

- dostupné bydlení (staircase model) nefunguje
- V Kanadě se bydlení pro mladé dospělé řeší v rámci těchto možností:

Spolubydlení

- je normální, většina z nás někdy byla ve spolubydlení
- umožňovat v rámci programu změnu spolubydlících, rozumět tomu, že lidi nejsou přátelé nebo partneři navěky a že si mohou rozumět jako přátelé mimo byt, ale ne při bytí ve stejném prostoru
- otevřená komunikace - při schůzkách a komunikaci s klienty dát prostor pro sdílení, jak spolubydlení šlape, jak se v něm cítí, dávat pozor na případné první problémy
- případě klientky s násilným partnerem, jejíž partner nechce, aby se stýkala se sociální pracovníci → odpověď: je to těžké, není toho moc, co udělat, mít připravené safety plans, mluvit s klientkou o tom, co chce, aby pracovníce udělala (zda se chtějí scházet mimo domácnost, někde jinde? chce ukončit spolupráci? jak často se má pracovníce ozvat? co má pracovníce udělat, když o klientce dlouho neuslyší?
- při násilí v domácnosti nikdy neděláme domácí návštěvy, nikdo po vás nemůže chtít vystavovat se takovému nebezpečí, můžete si domluvit schůzky venku, vaše bezpečí je prioritou

Příběh:

Měla jsem klientku, její partner jí bral peníze a byl na ni zlý, ale nechtěla ho opustit. Postupně jsme si vybuchovaly vztah. Chtěla jsem ji chránit a bránit. Řekli jsme jí, že jí nezafinancujeme bydlení, dokud bude partner u ní. Ukončila náš program. Dodnes to beru jako selhání a dnes vím, že bych tam pro ní měla být, podporovat jí, i když s partnerem pořád chce žít. Chtěla bych jí hlavně udržet v programu, přistupovat k tomu s principem harm reduction jako ke všemu ostatnímu. Příběh měl nakonec ještě pokračování: klientka se vrátila a požádala o pomoc, především proto, že se mnou už měla vztah a přes všechno mi pořád věřila. Vrátila se ve chvíli, kdy už od partnera chtěla opravdu odejít a zařídili jsme jí ubytování v azylovém domě pro ženy.

Zahraniční inspirace a doporučení pro český kontext

V rámci organizování exkurzí, konference a rešerše zahraničních materiálů projekt aktivně čerpal inspiraci z mezinárodních modelů a zkušeností, aby přinesl osvědčené postupy do českého prostředí.

Barcelona: Síla komunity

Návštěva Barcelony mimo jiné ukázala, jak silná grassroots hnutí a projekty komunitního Housing First dokáží reagovat na hlubokou krizi bydlení.

- Návštěvy:
 - [Sant Joan de Déu](#)
 - [Nizkoprahové denní centrum v Badaloně](#)
 - Projekt komunitního Housing First Koti v Badaloně
 - Integrovaná pobytové centrum pro ženy bez domova La Llavor
 - Pobytové zařízení pro lidi bez domova Hort de la Vila
 - Organizace [Assis](#)
 - Komunitní projekt Housing First pro ženy [Rosario Endrina](#)
 - Dočasné místní sociální bydlení APROP Glories
 - Sídlo nadace [Habitat3](#)
 - Sídlo [Arrels Foundation](#)
 - Nizkoprahová noclehárna Flat Zero organizace Arrels

Miláno a Bologna: Sdílení, vztah a důvěra

- Návštěvy:
 - [Opera San Francesco OSF](#)
 - [Ronda della Carita](#)
 - Casa Janacci
 - [Progetto Arca](#)
 - Cascina Vita Nova (Státek Nový život) – HF program organizace Progetto Arca
 - [Piazza Grande](#) - HF program a streetwork
 - Komunitní centrum – Happy center organizace Piazza Grande

Praktická doporučení z návštěv pro český kontext:

- Zapojení komunity - hledání cest, jak zapojit místní komunitu a dobrovolníky do podpory HF klientů, nejen finančně, ale i jako součást širší sítě podpory.
- Spolupráce s developery a majiteli bytů - zapojení neziskového sektoru do budování vztahů s majiteli bytů a získávání vlastních bytů
- Vzájemná koordinace a spolupráce na lokální úrovni, sdílení s dalšími programy - a to při provozování terénních služeb i HF programů
- Důraz na budování vztahu a důvěry - a opět nejen v HF programech, kde je to integrální součástí HF principů, ale také při provozování krizových a terénních služeb

Databáze expertů

Flexibilní podpora týmů, které u nás pracují podle přístupu Housing First je nikdy nekončící proces, který vyžaduje neustálé prohlubování znalostí o problematice zabydlování lidí s komplexními potřebami.

Mění se zákonný rámec, v kterém služby pracují, mění se nabídka bytů, mění se obsazení jednotlivých týmů, inovuje se, mění se situace na trhu s drogami, mění se dávkový systém. Různí odborníci, ať už z Platformy pro sociální bydlení, z jednotlivých zabydlovacích týmu či další, tyto změny co monitorují, hledají slepá místa slabiny v nabídce služeb a tato místa se snaží nasvítit a posílit.

Jednotlivé HF programy, jejich expertízy, resp. zaměření na cílové skupiny, a kontakty naleznete v mapě projektů a medailoncích jednotlivých realizátorů od Ministerstva práce a sociálních věcí:

- <https://socialnibydeni.mpsv.cz/projekty/mapa-projektu>
- https://socialnibydeni.mpsv.cz/download/dokumenty/Medailonky_2023.pdf - zde naleznete také kontakty na experty a poradce MPSV

Interní experti Platformy pro sociální bydlení a jejich zaměření:

- Adam Fialík: dávky, legislativa
- Ivana Morvayová: duševní zdraví, duální diagnózy, harm reduction
- Karel Novák: Facilitace, sociální politika, vyjednávání s obcemi, osamělost.
- Josefína Schneiderová: osamělost, péče o tým, principy Housing First, odbory
- Ondřej Skála: duševní zdraví, duální diagnózy, IPS, fidelity
- Jan Snopek: hodnocení věrnosti modelu HF (fidelity), principy HF, zahraniční přístupy k ukončování bezdomovectví, prevence, garanční a krizové fondy
- David Valouch: harm reduction, motivační rozhovory, facilitace
- Zdenka Hilscher: evaluace, komunitní práce

Odkazy na externí organizace, experty, vzdělávání:

- **Fokus vzdělávání** - kurzy na témata Recovery, Individual Placement support, Case management, Práce s klientem s duální diagnózou aj.: <https://fokus-vzdelavani.cz/nabidka-kurzu/>
- **Zaměstnávání lidí s duševním onemocněním - Individual Placement Support** : <https://fokus-vzdelavani.cz/kurzy/metoda-individual-placement-and-support-zamestnavani-lidi-s-dusevnim-onemocnenim/>
- **Hledání bytů na soukromém trhu:**
 - Daniela Zelenková: <https://www.danielazelenkova.cz/housing-first>
 - Domov, základ života - https://www.youtube.com/watch?v=KY2bCkE_T78
 - Recovery bydlení od Renadi: <https://www.vicnezpronajem.cz/>
- **Vzdělávání pro peer konzultanty a konzultantky:**
 - <https://www.cmhcd.cz/vzdelavaci-institut/vzdelavani-peer-konzultantu/>
 - <https://www.pomocnaskola.cz/akreditovane-kurzy/item/61-nekopirovat>
 - <https://www.renadi.cz/cs/vzdelavani-1>
- **Institut prevence a řešení předlužení:** <https://www.institut-predluzeni.cz/>
- **Individuální plánování:**
 - Individuální plánování v Housing First (Alena Stašková) - <https://www.youtube.com/watch?v=7XHUYenD7zw>
- **Recovery koučování:** <https://ies.podaneruce.cz/kurzy/recovery/>
- **Participativní přístupy v sociální práci:** <https://dokumenty.osu.cz/fss/publikace/participativni-pristupy-v-socialni-praci.pdf>
- **ASLIDO - Akční skupina s lidmi bez domova:** <https://www.aslido.cz/>
- **Agentura pro sociální začleňování:** <https://www.socialni-zaclenovani.cz/>
- **Zákon o podpoře v bydlení:** <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/bydleni-pro-zivot/menime-pravidla-hry/zakon-o-podpore-bydlen>

Příloha 1: Doporučená literatura a další zdroje

Násilí v blízkých vztazích:

Nadace Open Society Fund Praha 2017, Úřad vlády ČR 2022: Násilí je možné zastavit -

🌐 [Násilí je možné zastavit. Psychologie násilí a terapie pro osoby, které se dopouštějí násilí v blízkých vzt...](#)

Příručka Ohrožené dítě - Nadace Sirius

FB: Spondea

IG: @mluvmeonasili

Motivační rozhovory:

Motivační rozhovory – příprava lidí ke změně závislého chování – Miller, Rollnick – SCAN 2003

Motivační rozhovory v praxi – Jan Soukup – Portál 2014

Motivace lidského chování – Milan Nakonečný – Academia 2004

Tajemství motivace – Jiří Plamínek – Grada 2010

Magie a manipulace mysli – Derren Brown – Argo 2007

Vliv -Síla přesvědčování a manipulace – Robert B. Cialdini – BizBooks 2012

Zbraně vlivu - Robert B. Cialdini – Zoner Press 2012

Hranice práce klienta a pracovníka a práce s informacemi od klienta:

Karel Kopřiva - Lidský vztah jako součást profese

Ivan Úlehla - Umění pomáhat

Článek: <https://tudytam-vzdelavani.cz/hranice-v-socialni-praci/>

Osamělost:

CESTA K ZOTAVENÍ Sebrané texty Marka Raginse - <https://www.fokus-cr.cz/index.php/knihovna/file/448-cesta-k-zotaveni-sebrane-texty-marka-raginse>

Trauma citlivý přístup v Jako doma - <https://jakodoma.org/hlavni-stranka/publikace/>

Technologie v práci s klienty i pro váš tým:

portal.gov.cz jako základní rozcestník komunikace se státem

<https://www.pomahame.digital>

<https://portaldigi.cz>

Digitální směna - <https://www.digitalnismena.cz>

Mapa bez domova - mapabezdomova.cz v Praze, Bratislavě,

Libereckém kraji a Olomouci

Aplikace Čára - od organizace Podané ruce

Nedlužím státu - www.nedluzimstatu.cz

Jak přežít dluhy - jakprezitdluhy.cz

Aplikace Tinder nebo jiné seznamovací aplikace

Aplikace Nepanikař - první psychologická pomoc

Aplikace Záchranka - aplikace pro tísňové volání

AI nástroje jako Chat GPT apod. lze využívat pro nácviky rozhovorů s klienty, brainstorming a tvorbu dokumentů.

techsoup.cz

<https://www.digivia.cz/>

Příloha 2: Zahraniční zdroje

Webináře:

- Série Prevention Matters (Canadian Observatory of Homelessness):
- [Prevention 101 with Stephen Gaetz | The Canadian Observatory on Homelessness](#)
- [Strengthening Family and Natural Supports to Prevent Youth Homelessness](#)
- [Prevention Across the Globe 1: Duty to Assist in Wales](#)
- [The Many Faces of Urban and Rural Displacement | The Canadian Observatory on Homelessness](#)
- [Yes, It Works: How Housing First for Youth Transforms Lives | The Canadian Observatory on Homelessness](#)
- International webinar series on Housing First - <https://kmb.camh.ca/eenet/resources/international-webinar-series-on-housing-first>

Témata:

- HF and the costs
- HF and Influencing policy
- The 10-20 %
- HF and Women
- Erasmus+ Adapting Housing First project Webinars
 - [Trauma Informed Housing with Support](#)
 - [Outreach Team and Housing First](#)
 - [Low threshold work activities](#)
 - [Adapting Housing First, Bridging Gaps, Meeting Needs](#)
 - [Exploring exits from Housing First](#)
 - [Peer Work In Housing First](#)
 - [Housing Options in Housing First](#)
- Managing Substance Use Concerns in Housing First Settings - <https://vimeo.com/1051523169>
- [WEBINAR: Housing First Worker Well-Being: Challenges and Important Practices](#)
- [WEBINAR: Older people and Health issues – What are the benefits and the challenges of Housing First programmes?](#)
- [WEBINAR: Approaches to Managing Hoarding with Housing First Clients](#)
- Webinar: Advancing Housing First in Canada: Policy, Practice and Research Recommendations - <https://kmb.camh.ca/eenet/events/webinar-advancing-housing-first-in-canada-policy-practice-and-research-recommendations>

Videa:

- Housing First: Principles into Practise
 - <https://www.pathwayshousingfirst.org/videos>
 - s českými titulky: <https://www.youtube.com/@housingfirst2812>
- Housing First Guide Europe - <https://youtube.com/playlist?list=PLUCuxEnMqUj2hM-KLWDtPjZvIVRVIRKMX&feature=shared>

Toto dílo „Závěrečná zpráva projektu podpory Housing First v ČR“ je licencováno pod licencí Creative Commons CC BY 4.0. Licenční podmínky navštivte na adrese [CC BY 4.0 Právní ujednání | Uved'te původ 4.0 Mezinárodní | Creative Commons](#).